

Projekti „Jahilindude levikuandmete kogumine“ aruanne
Leping 2-24/Trt-13, 16.03.2006

Andres Kalamees

Tartu 2007

Sissejuhatus

Eestis jahilindude nimekirja kuulub 37 liiki linde, kellest 31 liiki on meil haudelinnud, 1 liik introductseeritud ning paljundatud farmides (faasan) ning 5 liiki läbirändajad ning rändel peatujad (rabahani, suur-laukhani, kanada-lagle, aul ja mustvaeras). Varemalt jahilindude nimestikus olnud merivart, metsis ja teder on taanduva leviku ja kahaneva arvukuse tõttu sealt praeguseks kustutatud.

Viimased üle Eestilised haudelindude levikuandmed pärinevad aastatest 1977-1982 (O.Renno 1993: Eesti haudelindude atlas). Täpsed ja kaasaegsed andmed lindude-jahiulukite paiknemise, leviku ja arvukuse kohta on aga aluseks nii piirkondliku kui üleriikliku jahimajandusliku tegevuse planeerimiseks. Lünka pesitsevate jahilindude levikuandmetes püüab täita käesolev projekt. Kuna projekti eesmärgiks on võimalikult täpse ja detailse levikuinfo kogumine üle kogu Eesti, on projekti tegevust kavas jätkata aastatel 2007-2008.

Käesolev projekt on oluliseks täienduseks 2003. aastal käivitunud Eesti Ornitoloogiaühingu projektile „Eesti haudelindude atlas“, mille põhivälitööd algasid samuti 2004. aastal. Uue atlase põhivälitööd on planeeritud aastateks 2004-2008 ning lõplik kokkuvõte peaks koostatama aastal 2009.

Tööde kirjeldus

1. Välitööde planeerimine ja ettevalmistus

Välitöödeks on koostatud juhend, ankeet, valmistatakse ette ja trükitakse aluskaardid kõigi Eesti piirkondade kohta. Nii EOÜ vaatlejatelt kui ka kõigilt teistelt töös osaleda soovijatel päritakse järele nende soov teostada välitööd ning varustatakse vaatlejad juhendmaterjalidega.

2. Välitööd

Vabatahtlikud vaatlejad hindavad enese poolt valitud 5x5 km ruutudes kõigi jahilindude esinemist ning pesitsuskindlust. Vähemarvukate liikide kõik pesitsusele viitavad vaatlused kantakse detailsele aluskaardile. Vabatahtlike poolt katmata piirkondades viiakse spetsialistide poolt läbi abivälitööd, milleks tellitakse transektloendused selleks spetsiaalselt valitud ruutudest

3. Andmete koondamine ja analüüs

Täidetud ankeedid ja kaardid koguti EOÜ arhiivi. Laekunud andmete alusel koostati kõigi liikide üle-eestilised levikukaardid, kusjuures igas 5x5 km ruudus näidatakse ära liigi pesitsemistõenäosus. Ühtlasi saadakse nii ülevaade ruutude uuritusest. Vähemarvukate liikide detailsete leiukaartide alusel hinnatakse liikide arvukust. Ebausaldusväärsete andmete kontrollimiseks ja tagasiside saamiseks toimub suhtlus vaatlejatega kohapeal.

Tulemused

2006. aasta tööde käigus laekus 103 vaatlejalt 4794 vaatlust, vt lisa 1 (1 vaatlus = 1 liik, märgitud 1 vaatleja või vaatlejate grupi poolt ühes ruudus ühel aastal) kokku alljärgnevalt (Lisa 1):

Liik	vaatlusi	Teadaolevate pesitsusruutude arv 2006.a. lõpuks kokku
kormoran	63	35
hallhaigur	171	53
hallhani	57	91
valgepõsk-lagle	24	21
viupart	38	56
rääkspart	83	119
piilpart	86	182
sinikael-part	394	746
soopart	16	33
rägapart	35	96

luitsnokk-part	67	114
punapea-vart	28	59
tuttvart	119	217
hahk	59	93
sõtkas	177	318
laanepüü	160	372
nurmkana	103	226
lauk	76	158
tikutaja	198	450
metskurvits	200	465
naerukajakas	213	250
kalakajakas	229	342
hõbekajakas	193	244
merikajakas	86	132
kodutuvi	199	392
kaelustuvi	440	806
hallrastas	369	734
künnivares	49	74
hallvares	515	858
ronk	347	665

Pesitsuskindlust hinnati alljärgneva skaala järgi:

Kategooria	Lühend	Tunnus
	0	Liiki kohati pesitsusajal ruudu piires
Võimalik pesitsemine	V	Liiki kohati pesitsusajal talle pesitsemiseks sobivas biotoobis
	L	Kuuldi laulvat lindu või pesitsemisega seotud hüüdu pesitsusajal
Tõenäoline pesitsemine	P	Kohati paari liigiile pesitsemiseks sobivas biotoobis pesitsusajal
	T	Kindlal territooriumil registreeriti laulu vm. territoriaalkäitumist kahel päeval vähemalt ühe nädalase vahega
	M	Täheldati paarumiskäitumist või mängu
	K	Vanalind külastab arvatavat pesitsuspaika
	R	Rahutu käitumine või hoiatushüüd tõenäolise pesa või poegade läheduses
	H	Püütud vanalinnul on haudelaik
	E	Pesa ehitamine või pesakoopa rajamine pesitsusajal
Kindel pesitsemine	HR	Vanalind ründab, teeskleb vigast või käitub eemalemeelitavalt
	KP	Leitud kasutatud samasuvine pesa või munakoored
	LP	Äsja lennuvõimestunud (pesahoidjate) või

		udusulis (pesahülgaajate) pesakond või poeg NB! Hästi lendavad pojad võivad pärineda teisest ruudust!
	VP	Vaatlejale ligipääsmatut asustatud pesa külastamas nähtud või pesal hauduv vanalind
	VT	Roojapalli kandev või poegadele toitu viiv vanalind
	MP	Munadega pesa
	PP	Poegadega pesa

Kokku laekus vaatlusi 754 ruudust (Eestis on kokku 2093 ruutu, neist 601 on kiil-, piiri- ja rannikuruudud, mille maismaaosa pindala on väiksem kui 25 km²). Kindla pesitsusega märgitud jahilinnuliike registreeriti 2006. aastal 28.

2006.a. vaatlejate poolt märgatud jahilindude arvukused ja hinnangud on toodud lisa 2.

Loendajatel paluti võimalusel hinnata liikide tegelikku pesitsevate paaride arvu ruudus, arvestades ala uuritust, võimalikke loendusvigu vms. Vaatlejale antud ruudu kaardile paluti märkida konkreetsed vaatlused alljärgnevalt (vt näidis lisa 3):

- kormoranil, hallhaigrul, kajakatel ja künnivaresel märkida ainult pesitsuskolooniad ja väljaspool kolooniaid paiknevad üksikud pesad;
- rongal ainult pesad
- ülejäänud liikidel kõik võimaliku, tõenäolise või kindla pesitsuse vaatlused.

Sinikael-pardi, laanepüü, tikutaja, metskurvitsa, kodu- ja kaelustuvi, hallrästa ja hallvarese puhul hinnatakse arvukusi kasutades spetsiaalseid transektloendusi, mis telliti projekti käigus eriväljaõppega inimestelt (vt näidis lisa 4). Abi- ja tellitud loendused viidi läbi alljärgnevalt:

* Andrus Kuus (abiloendused ruutudes, kus vabatahtlikke loendajaid pole ning spetsiaalsed transektloendused):

E9555,ME9060,ME9560,EK7085,EK7080,EK7585,ME9055,EK7090,EK7590,EK6585,
EK6580,EK6575,ME7570,ME5065,ME3570,ME3070,ME0065,ME0060,LE6555,LE60
60,FL5000,EK8555,FK1560,FK1065,FK1570,FK1060,ME6080,ME5055,ME5550,ME5
050,ME4560,ME5060,ME5540,ME5040,NE0060,NE0055,MF8555,ME8545,ME8040,
ME7540,ME7045,ME7545,ME7040,FK107,NF4560,NF4060,NF4050,ME8045,NF054
0,MF9550,MF9555,NF0045,NF0050,NF0055,NF0060,MF8560.

* Jaanus Elts (abiloendused ruutudes, kus vabatahtlikke loendajaid pole ning spetsiaalsed transektloendused):

NF1565, MF2510, MF3010, MF8500, MF9000, MF9005, NE0595, NF0560, NF0565,
NF1065, FL6515, ME0085, LE9590, ME1060, ME0590, ME1085, ME8070, ME2085,
ME9085, ME9595, MF4000, MF9035, MF9040, MF9505, MF9535, MF9540, NF0000,
NF0005, NF0500, NF0505, NF0510, NF1070, ME2095, ME2590

Spetsiaalsed transektloendused:

* Eerik Leibak: nr 103, MF1580; nr 65, NF1060

* Indrek Tammekänd: nr 81, NF4060; nr 50, NF0560; nr 48, NF1055

* Hannes Pehlak: nr 62, FK1575; nr 52, FL6005

* Mati Martinson: nr 100, FK0055; nr 2, EK6530

* Renno Nellis: nr 29, LF7040; nr 107, MF0550; nr 82, MF1045; nr 30, MF1515;
nr 55, F7060; nr 70, MF9045; nr 47, MF9015

* Tarmo Evestus: nr 39, ME7535; nr 40, ME8040; nr 119, ME8535

Ülevaate transektloendusruutude asukohtadest annab kaart lk 7.

Andmbaasi sisestatud infost tekitatakse vastava liigi pesitsuskindluse kaardid (vt näidised lisa 5).

2006.a. transektloenduste asukohad

